

Modulátory sfingosin-1-fosfátového receptoru v léčbě časně fáze roztroušené sklerózy

MUDr. Marek Peterka, MUDr. Pavel Potužník, Ph.D.

Neurologická klinika, LF UK a FN Plzeň

Za poslední dekády se scénář léčby roztroušené sklerózy (RS) radikálně změnil. Rostoucí dostupnost účinné terapie modifikující chorobu (DMT) posunula terapeutické cíle od snížení počtu relapsů a nárůstu invalidity až k absenci známek aktivity onemocnění jak klinických, tak na magnetické rezonanci. Volba terapie je stále složitější a měla by se řídit odpovídajícími znalostmi mechanismu účinku jednotlivých léků, účinností a jejich bezpečnostním profilem. Vzhledem k tomu, že DMT ovlivňují zejména zánětlivou složku nemoci dominující v počátcích RS, časně zahájení léčby je klíčové. Recentní doporučení se kloní k časnému zahájení terapie s vyšší účinností. Využití skupiny modulátorů S1P receptorů jako léků první volby v léčbě RS by tak mohlo vést ke stabilizaci většího počtu pacientů již od počátku nemoci, a tím ke zlepšení jejich dlouhodobé prognózy.

Klíčová slova: roztroušená skleróza, S1P modulátory, fingolimod, siponimod, ponesimod, ozanimod, léky modifikující průběh onemocnění, včasná léčba.

Sphingosine-1-phosphate receptor modulators in the treatment of early phase multiple sclerosis

Over the last decades, the scenario of multiple sclerosis (MS) treatment has changed radically. The increasing availability of effective disease-modifying therapies (DMTs) has shifted therapeutic targets from a reduction in relapses and increase in disability to the absence of signs of disease activity both clinically and on MRI. The choice of therapy is increasingly complex and should be guided by adequate knowledge of the mechanism of action of each drug, its efficacy and safety profile. Since DMTs mainly affect the inflammatory component of the disease predominant in early MS, early initiation of treatment is crucial. Recent recommendations lean towards early initiation of therapy with higher efficacy. Thus, the use of the S1P receptor modulator family of drugs as the first choice in the treatment of MS could lead to the stabilization of more patients from the onset of the disease and thus improve their long-term prognosis.

Key words: multiple sclerosis, S1P modulators, fingolimod, siponimod, ponesimod, ozanimod, disease-modifying drugs, early treatment.

Úvod

Roztroušená skleróza (RS) je zánětlivé autoimunitní primárně demyelinizační onemocnění, které postihuje centrální nervový systém (CNS). Jedná se o chronické onemocnění, na jehož patogenezi se podílí jak zprvu dominující autoimunitní zánět, tak neurodegenerace. V posledních desetiletích byla léčba zaměřena zejména na potlačení zánětlivých procesů v rámci onemocnění.

Recentní výzkumy léčby se věnují také schopnostem nových léků omezit či přímo zamezit axonálním ztrátám a s tím spojenému úbytku mozkové tkáně.

Vývoj nových DMT u relabující-remitentní roztroušené sklerózy (RR RS) dal v posledních letech vzniknout stále většímu počtu léčebných alternativ. Zvýšila se tak možnost dosáhnout personalizovaného rozhodování o léčbě a roste počet doporučení a léčeb-

ných algoritmů, které mají lékaře a pacienty podpořit při výběru DMT (Comi et al., 2017). Ještě donedávna byla nejčastěji používanou léčebnou strategií v České republice tzv. sekvenční léčba. Terapie byla nejčastěji zahájena přípravkem první linie a při známkách průlomové aktivity onemocnění došlo k přechodu na přípravek druhé linie, který je považován za účinnější, často na úkor bezpečnosti a vyšších nákladů. Cílem této

MUDr. Marek Peterka
Neurologická klinika, LF UK a FN Plzeň
peterka@fnplzen.cz

Cit. zkr: *Neurol. praxi.* 2023;24(5):360-366

Článek přijat redakcí: 10. 7. 2023

Článek přijat k publikaci: 18. 9. 2023